

PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA

Ministerstvo financí předkládá vládě návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti se stanovením přístupu k činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry a dohledu nad nimi (dále jen „návrh zákona“). Návrh zákona novelizuje tyto zákony:

1. zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů,
2. zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů,
3. zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů,
4. zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
5. zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů,
6. zákon č. 377/2005 Sb., o doplňkovém dohledu nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy, institucemi elektronických peněz, pojišťovnami a obchodníky s cennými papíry ve finančních konglomerátech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodem předložení návrhu zákona je implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES (dále „směrnice CRDIV“), nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 (dále „nařízení CRR“) a článku 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/89/EU ze dne 16. listopadu 2011, kterou se mění směrnice 98/78/ES, 2002/87/ES, 2006/48/ES a 2009/138/ES, pokud jde o doplňkový dozor nad finančními subjekty ve finančním konglomerátu (dále jen „směrnice 2011/89/EU“). Lhůta pro implementaci směrnice CRDIV a nařízení CRR do národních právních řádů byla stanovena na 31. 12. 2013.

Cílem úpravy obsažené ve směrnici CRDIV a nařízení CRR je posílení regulatorního rámce a vytvoření podmínek pro zajištění stability, bezpečnosti a dostatečné odolnosti bankovního sektoru a celého finančního systému. Záměrem je rovněž posílení ochrany zájmů spotřebitelů, podpora integrace vnitřního trhu bankovních služeb, modernizace obezřetnostních pravidel a posílení spolupráce orgánů dohledu. Směrnice a nařízení CRDIV/CRR zapracovávají nový koncept regulatorního rámce označovaný jako tzv. Basel III, který byl připraven Basilejským výborem pro bankovní dohled v reakci na krizi na finančních trzích. Cílem článku 3 směrnice 2011/89/EU je především zahrnutí smíšené finanční holdingové osoby do dohledu na konsolidovaném základě.

Směrnice a nařízení CRDIV/CRR provádí změny v oblasti regulatorního kapitálu, zavádí kapitálové rezervy, ukazatel pákového poměru, standardy likvidity a nově upravují krizové řízení a vykazování vybraných dat dle zemí nebo rizika protistran. Ke změnám došlo i v oblasti sankcí, odměňování, nebo v oblasti řízení a správy společnosti (*corporate governance*). Směrnice CRDIV dále přebírá některé stávající části směrnice 2006/48/ES a směrnice 2006/49/ES, které případně také doplňuje. Jedná se např. o ustanovení upravující povolení podnikat, výkon svobody usazování, pravomoci orgánů dohledu domovských a hostitelských členských států a jejich spolupráci a dále dohled a kontrolu nad úvěrovými institucemi včetně požadavků na řídicí a kontrolní systémy.

Mezi nejdůležitější změny, které přináší předkládaný návrh zákona, patří:

1. zavedení kapitálových rezerv, jejichž držení může ČNB vyžadovat za účelem posílení kapitálové vybavenosti bank, družstevních záložen a obchodníků s cennými papíry (dále jen „instituce“) a omezení systémového rizika,
2. přesun odpovědnosti za výkon dohledu nad likviditou poboček bank z členských států z orgánu dohledu hostitelského státu na orgán dohledu domovského státu od 1. ledna 2015 v návaznosti na zavedení nových standardů likvidity,
3. úprava pravomoci orgánu dohledu hostitelského státu vyžadovat od poboček bank z členských států pravidelné vykazování informací o činnosti pobočky, pravomoci přijmout opatření na ochranu finanční stability v mimořádných situacích a práva provádět v těchto pobočkách kontrolu na místě,
4. požadavky, které musí splňovat členové statutárního orgánu a dozorčího orgánu, resp. správní rady instituce,
5. omezení slučitelnosti určitého počtu výkonných a nevýkonných funkcí v orgánech instituce, která je významná vzhledem ke své velikosti, vnitřní organizaci, povaze, rozsahu a složitosti činností,
6. nové požadavky na řídicí a kontrolní systém instituce,
7. nově budou předmětem správního trestání i fyzické osoby, které nepodléhají dohledu ČNB,
8. rozšíření seznamu opatření k nápravě a sankcí, které má orgán dohledu k dispozici,
9. požadavek na zakotvení tzv. whistleblowingu (oznamování neetických nebo nezákonných praktik), což umožňuje pracovníkům institucí interně hlásit porušení zákona prostřednictvím zvláštního, nezávislého a samostatného komunikačního kanálu, který má instituce povinnost zavést,
10. zavedení rámce krizového řízení, neboť bude povinností institucí mít ozdravné plány, které vypracuje samotná instituce. Rezoluční orgán, kterým bude ČNB, bude mít povinnost vypracovat plány k zajištění nápravy, pokud by se instituce dostala do problémů,

11. vykazovací povinnost institucí v souvislosti se zveřejňováním určitých informací týkající se např. povahy činnosti, obratu, počtu zaměstnanců atd. podle jednotlivých zemí,
12. vypuštění těch částí novelizovaných zákonů, které obsahují požadavky, jež jsou nově upraveny nařízením CRR, které je přímo použitelným právním předpisem, a proto nelze tyto požadavky nadále ponechat v národní právní úpravě,
13. zahrnutí smíšené finanční holdingové osoby do dohledu na konsolidovaném základě s tím, že smíšená finanční holdingová osoba je vedle finanční holdingové osoby a smíšené holdingové osoby další variantou „holdingové“ ovládací osoby, s cílem pokrýt dohledem na konsolidovaném základě i regulované ovládané osoby, které ovládá smíšená finanční holdingová osoba, což dosud v právní úpravě absentovalo.

Dále jsou provedeny dílčí úpravy, zejména z důvodu zkvalitnění systematiky zákona.

Návrh zákona byl připraven Ministerstvem financí ve spolupráci s Českou národní bankou.

S ohledem na velmi krátkou lhůtu pro nabytí účinnosti transpozičních předpisů, která je stanovena ve směrnici a nařízení CRDIV/CRR (tj. 1. ledna 2014) a s přihlédnutím k jejich cíli, jímž je posílení stability bankovního sektoru a celého finančního trhu, je nutné, aby navrhovaná právní úprava nabyla platnosti a účinnosti co nejdříve. Nedojde-li k projednání navrhovaného zákona a jeho schválení v co nejkratším termínu, hrozí České republice postih za nesplnění povinností plynoucích z členství v Evropské unii. Z těchto důvodů se navrhuje, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení v souladu s ustanovením § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů.

Dne 8. července 2013 vyhověl ministr a předseda Legislativní rady vlády žádosti ministra financí o zkrácení a zúžení vnějšího připomínkového řízení. Materiál byl v důsledku toho rozeslán Ministerstvu zahraničních věcí, Ministerstvu průmyslu a obchodu, Ministerstvu vnitra, Ministerstvu spravedlnosti, Úřadu vlády – odboru kompatibility, Úřadu pro ochranu osobních údajů, Kanceláři Poslanecké sněmovny, Kanceláři Prezidenta republiky a Nejvyššímu správnímu soudu, České národní bance, České bankovní asociaci, Asociaci družstevních záložen, Asociaci českých stavebních spořitelů, České asociaci obchodníků s cennými papíry a Asociaci pro kapitálový trh.

Vnější připomínkové řízení proběhlo ve dnech 9. až 30. července 2013. Připomínky neuplatnila Kancelář Poslanecké sněmovny, Kancelář Prezidenta republiky a Nejvyšší správní soud. Všechny uplatněné připomínky byly vypořádány. Materiál je předkládán na jednání vlády bez rozporu.